

Отже, розглянуті методи слід розглядати як "ансамбль" взаємозалежних наукових методів, які певним чином пов'язані між собою, серед яких один або кілька є головними, а всі інші підпорядковані їм, залежні від них, мають допоміжний характер.

Список використаних джерел

1. Садеков А. А., Лисова Н.А. Инвестиционная привлекательность предприятия (методология и методика оценки). Донецк, 2001. 270 с.
2. Алексеева М. М. Планирование деятельности фирмы: учеб.-метод. пособ. М.: Финансы и статистика, 1997. 248 с.
3. Мішенін Є.В., Косодій Р.П. Соціально-економічні та екологічні напрями розвитку сільських територій. *Економіка АПК*. 2005. № 5. С. 98–105.
4. Карпенко В.О, Бурак О.М. GAP-аналіз внутрішнього потенціалу підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https:// 2403-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-5506-1-10-20200211.pdf](https://2403-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-5506-1-10-20200211.pdf).

Олеся КОВАЛИШИН,

аспірантка

Науковий керівник: **Чикуркова А.Д.,**

д.е.н., професор, завідувач кафедри

менеджменту, публічного управління та адміністрування,

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,

Україна

ЗАХОДИ ПІДТРИМКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У світлі глобальної продовольчої кризи, пов'язаної зі змінами клімату та наслідками пандемії COVID-19, що поруч з іншими факторами, що провокують інфляцію цін на продовольство у світі є війна в Україні, що спричинює збої у виробництві, ланцюгах поставки і матеріально-технічному забезпеченні, що

відбуваються у всьому Чорноморському регіоні, і за матеріалами вже охопили увесь світ та маються серйозні наслідки для глобальної продовольчої безпеки. Про це яскраво свідчить Індекс цін на продовольство, що у зв'язку з початком воєнних дій в Україні у лютому та березні став рекордним та досяг позначки 152,6 [1].

Є очевидним, що основним завданням українських аграріїв є зберегти діяльність своїх господарств, що нажаль не завжди можливо забезпечити, оскільки значна частина земель сільськогосподарського призначення, що знаходяться на тимчасово окупованих територіях не можуть оброблятися. Окрім того, в умовах військового стану українські аграрії на іншій території України зіткнулися з великою кількістю проблем, у тому числі: відсутністю палива та добрив, унеможливлення експорту виготовленої продукції, а отже і неможливості повернення вкладених у неї обігових коштів.

З метою підтримки українського сільськогосподарського виробництва вжито значних заходів на міжнародному та державному рівні, окрім того, існують заходи, які сільськогосподарське підприємство може вживати самостійно задля підтримання власної конкурентоспроможності та конкурентоспроможності виготовлюваної ним продукції.

Заходи підтримки конкурентоспроможності українських аграріїв в умовах воєнного стану можна розділити на: міжнародні, державні та внутрішньогосподарські.

На *міжнародному рівні* застосовуються санкції проти країни агресора, також функціонують міжнародні ініціативи зі зміцнення українського сільськогосподарського виробництва (AGRI-Ukraine, USAID [2], підтримка The Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) [3] та ін.). Однак незважаючи на підтримку України світовою спільнотою, керуючись власними інтересами країни частково пом'якшують власні санкції задля задоволення своїх потреб. Так, згідно роз'яснення Міністерства фінансів США від 14 липня 2022 року, російські добрива, продовольство, посівні матеріали, ліки та медичне обладнання не підпадають під американські санкції, запроваджені

проти Росії[4]. На жаль, такі політичні рішення країн є непоодинокими, саме тому надзвичайно важливим для України бути активним учасником міжнародних відносин не лише задля того, щоб представляти інтереси українського суспільства, а й задля правдивого висвітлення ситуації та дій країни-агресора в Україні.

Серед *державних заходів підтримки аграріїв* прийнято ряд важливих рішень задля посівної компанії 2022 року, зокрема щодо податкових пільг, спрощення набуття прав користування на земельні ділянки сільськогосподарського призначення в умовах воєнного стану, додаткового кредитування та запровадження інших фінансових інструментів, виділення коштів з резервного фонду державного бюджету для відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок збройної агресії росії проти України та воєнних дій на території України у разі відмови страхувальниками у наданні страхового покриття ризиків фрахтувальникам, власникам суден та власникам рухомого складу залізниці та інші заходи [5, с. 65].

В цілому посівна 2022 р. показала, що в умовах воєнного стану аграрії та держава через МінАПК акумулювали зусилля і злагоджено працюють на забезпечення максимального можливого в таких умовах урожаю. МінАПК запустило декілька онлайн-платформ зі збору актуальних потреб аграріїв під посівну в режимі реального часу, також створено онлайн-платформу для покращення логістичних маршрутів аграріїв в умовах воєнного стану [6]. Такі активні державні заходи сприятимуть в складних умовах забезпечити виробництво сільськогосподарської продукції для уникнення продовольчої кризи та підтримки функціонування бізнесових структур аграрного сектору національної економіки.

Слід неодмінно пам'ятати, що важливою характеристикою конкурентоспроможності потенціалу є здатність до адаптації в умовах змін зовнішнього середовища. *Щодо заходів з підвищення конкурентоспроможності, які доцільно застосовувати господарству, то їхнього основою є ш видка адаптація потенціалу, що має забезпечуватись на*

основі комплексу інтелектуальних, технічних, технологічних, організаційних та економічних характеристик, які визначають успішну діяльність підприємства на ринку. Відповідно, якщо підприємство має широкий набір компетенцій і їх якісний рівень досить високий, то передумови для перемоги в конкурентній боротьбі у нього кращі, а рівень конкурентоспроможності потенціалу є досить високим.

З огляду на це, важливим є перероблення та доопрацювання стратегії конкурентоспроможності господарства, зокрема визначення шляхів, методів, конкретних заходів та відповідальних осіб задля реагування на швидко змінювану ситуацію. Також неодмінно обов'язково здійснити аналіз існуючих можливих ринків збуту та потреб споживачів задля налагодження реалізації продукції в існуючих умовах. Задля цього кожному підприємству доцільно забезпечити наявність актуальної інформації щодо товарного ринку загалом та ринку аналогічної продукції конкуруючих підприємств; відомостей, необхідних для формування цінової політики підприємства; планів реалізації продукції та збільшення конкурентоспроможності задля чого доцільно розглянути необхідність включення фахівця з маркетингу до штатного розпису організації.

Також, з огляду на те, що значна частина продукції, що виготовляється господарством є орієнтовна на експорт, видається необхідним дослухатися думки керівника компанії USPA Fruit Володимира Гуржія, який стверджує, що експорто-орієнтованим підприємствам не варто змінювати тактику та стратегію [7] і задля цього продовжувати брати участь у міжнародних виставках сільськогосподарських виробників. Надзвичайно важливим є також працювати над якістю вирощуваної продукції, задля того, щоб вона не поступалася європейській, а також продовжувати впровадження інновацій у діяльність господарств.

Список використаних джерел

1. Report of Center for Strategic and International Studies (CSIS): Agriculture and Food Security: Casualties of the War in Ukraine. – URL: <https://www.csis.org/analysis/agriculture-and-food-security-casualties-war-ukraine>

2. Agriculture Resilience Initiative (AGRI) - Ukraine. – URL: <https://www.usaid.gov/ukraine/agriculture-resilience-initiative-agri-ukraine>
3. FAO stands ready to support Ukrainian farmers and rural population. – URL: <https://www.fao.org/>
4. Treasury Releases Fact Sheet on Food and Fertilizer-Related Authorizations Under Russia Sanctions; Expands General License Authorizing Agricultural Transactions. – URL: <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy0868>
5. Павлова Г, Абрамович І, М. Бальзан. Стратегічні заходи підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору України на міжнародному ринку. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 4. С. 62-67.
6. Аграрні відносини під час війни: як держава допомагає аграріям з регіонів, що постраждали від воєнних дій . – URL: <https://cutt.ly/2K9evCm>
7. Як виживають аграрії в умовах війни та чому їм доводиться відстоювати право на патріотизм. – URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/economics/yak-vizhivayut-agrarii-v-umovah-vijni-ta-chomu-im-dovoditsya-vidstoyuvati-pravo-na-patriotizm.htm>

Валерія КОЛЕНДЗЯН,
здобувач вищої освіти ОС «бакалавр»,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
Андрій Печенюк,
кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи, страхування та електронних платіжних систем,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
Україна

ЗАГРОЗИ ІНФОРМАЦІЙНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОСНОВНІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ

Сьогодні підприємство стикається з багатьма проблемами, коли мова заходить про інформаційну безпеку. Зі зростанням залежності від технологій потреба в захисті даних та інформаційних активів ніколи не була більшою. У